

Szalagátvágás az avató ünnepségen

sen lefolytatott létesítési engedélyezés után, a bátaapáti Nemzeti Radioaktív Hulladék-tároló (NRHT) felszíni létesítményeire 2008. szeptember 25-én kiadták az üzemeltetési engedélyt. Ezzel lehetővé vált a Paksi Atomerőmű szilárd hulladékai egy részének beszállítása a telephelyre ideiglenes tárolás céljából. A végleges elhelyezés a következő években kiépülő földalatti tároló-részekben valósul meg. *Pálinkás József*, az MTA elnöke *Rónaky József* OAH főigazgatóval és *Hegyháti Józseffel*, a Radioaktív Hulladékokat Kezelő Közhasznú Nonprofit Kft. ügyvezető igazgatójával 2008. október 6-án ünnepélyes keretek között avatta fel a tároló új felszíni létesítményeit. Az ünnepség végén a megnyitóra összegyűlt közönségnek bemutatták, hogyan történik majd a hulladék-beszállítás a felszíni létesítménybe.

KNPA Szakbizottsági ülés

A Központi Nukleáris Pénzügyi Alap (KNPA) Szakbizottsága 2008. október 6-i ülésére Bátaapátiban, a Nemzeti Radioaktív Hulladék-tároló felszíni létesítményeinek avató ünnepségét követően került sor. A Szakbizottság megállapította, hogy a 2008. évi Munkaprogram végrehajtása a tervek szerint halad és várhatóan az év végéig teljesül. A KNPA Szakbizottság az ülésen áttekintette a hazai radioaktív hulladékok kezelésének és elhelyezésének új programját megalapozó lehetséges változatokat is. A következő néhány évben ugyanis olyan változásokra kell számítani, amelyek a gazdasági számításokra – s ezzel az Alapba történő befizetési kötelezettségek mértékére – jelentős hatást fognak gyakorolni. Ezek közé tartozik például az atomerőmű üzemidő-hosszabbítása és az üzemanyag-ciklus lezárásával összefüggő nemzetközi trendek figyelembe vétele.

NUKLEÁRISBALESET-ELHÁRÍTÁS

Nemzetközi nukleárisbaleset-elhárítási gyakorlat

A Nemzetközi Atomenergia Ügynökség 2008. július 9-10-én rendezte meg CONVEK-3 elnevezésű nukleárisbaleset-elhárítási gyakorlatát, amely során ellenőrizték a résztvevő államok és nemzetközi szervezetek baleset-elhárítási felkészültségét. Ebben az évben a mintegy 43 ország gyakorlat kiindulópontja a mexikói Laguna Verde atomerőmű volt. A nemzetközi gyakorlaton közel 80 ország – köztük Magyarország – és 10 nemzetközi szervezet vett részt. A gyakorlat hazai célja az Országos Nukleárisbaleset-elhárítási Rendszer központi és ágazati szerveinek gyakoroltatása egy távoli országbeli, nukleáris veszélyhelyzet következményeinek elhárítása céljából, a távoli kiboasztás miatti, jellemzően hosszú távú óvintézkedések bevezetésének időszakában. A gyakorlat céljai között szerepelt annak igazolása, hogy a magyar igazgatási rendszer képes megbirkózni egy távoli nukleáris veszélyhelyzet során közvetlenül és közvetetten jelentkező kihívásokkal.

Az Országos Atomenergia Hivatal Baleset-elhárítási Szervezete két váltás személyzettel követte az eseményeket, és a hazai szervek támogatása mellett, egy 2007-ben kötött szerződés keretében az Európai Bizottságot is ellátta információkkal a gyakorlat folyamán.

HAZAI RENDEZVÉNYEK

OAH TT-ülés

Az OAH Tudományos Tanácsa (TT) 2008. október 9-én tartotta soron következő ülését, amelyen *Horváth Kristóf*, az OAH főosztályvezetője tájékoztatta a Tanács tagjait a nukleáris és radioaktív anyagok békés célú felhasználásával kapcsolatos hatósági feladatokról és ismertette az országban található szegényített (0,2-0,4% koncentrációjú) urán tartalmú eszközökkel kapcsolatos jövőbeni feladatokat. Ez utóbbi témakörrel kapcsolatban a Tanács megvitatta és elfogadta az MTA Izotópkutató Intézet által készített, a szegényített urán tartalmú eszközökre vonatkozó tanulmányt. A Tanács megalapozottnak tartja az OAH-nak a szegényített urán biztonságos elhelyezésére és kezelésére vonatkozó javaslatát, amely szerint a használaton kívüli szegényített urán tartalmú eszközöket a Püspökszilágyi Radioaktív Hulladék Tároló és Feldolgozó létesítményben kell átmeneti tárolásra elhelyezni.

Ismét nyílt nap volt az OAH-ban

Az Országos Atomenergia Hivatal szeptember 20-án – csatlakozva a Kulturális Örökség Napjai rendezvénysorozathoz – nyílt napot tartott, amelyre több mint 120 látogató jött el. Az érdeklődőket *Lux Iván*, főigazgató-helyettes köszöntötte, majd vetített-képes előadáson mutatta be az atomenergia alkalmazását és az OAH tevékenységét. *Horváth Kristóf* főosztályvezető „Nukleáris anyagok szállításának biztonsága és védettsége” című előadása után *Macuga Géza* főosztályvezető a nukleáris balesetek elhárításáról beszélt. A látogatás az OAH épületének alagsorában kialakított nukleárisbaleset-elhárítási központ (CERTA) megtekintésével folytatódott, ahol a központ munkatársai egy nukleáris baleset szimulációján keresztül mutatták be a központ működését veszélyhelyzetben. Sokan nézték meg az épület előcsarnokában elhelyezett poszterkiállítást, amely az OAH sokrétű tevékenységét mutatja be.

Gyászír

Pótolhatatlan veszteség érte a Hivatalt, 68 éves korában 2008. július 31-én tragikus hirtelenséggel elhunyt *Vöröss Lajos*, az Országos Atomenergia Hivatal főtanácsadója, az OAH korábbi főigazgató-helyettese.

ROVIDHÍREK

A Magyar Köztársaság elnöke *Szepes Károlynak*, az OAH főosztályvezető-helyettesének a magyarországi nukleáris létesítmények biztonságos üzemelését garantáló hatósági feladatok hosszú idejű, meghatározó fontosságú és magas színvonalú elvégzéséért, az Országos Atomenergia Hivatal Nukleáris Biztonsági Igazgatósága legfontosabb feladataiban kifejtett odaadó, hatékony közreműködéséért a Magyar Köztársasági Ezüst Érdemkereszt kitüntetés adományozta.

♦ ♦ ♦

A Magyar Tudományos Üzemi és Szaklapok Újságíróinak Egyesülete Nukleáris Újságíró Szakosztálya szervezésében szeptember 17-én *Horváth Kristóf*, az OAH főosztályvezetője előadást tartott a környezeti nukleáris robbantásokat megtiltó Átfogó Atomcsend Szerződés (CTBT) életbe lépését előkészítő bizottság (CTBTO) tevékenységéről. Az előadás előkészítette az október 15-én a CTBTO bécsi központjába szervezett látogatást.

♦ ♦ ♦

Rónaky József, az OAH főigazgatója október 20-án a Vállalkozói Szalon vendége volt Szekszárdon. Az atomenergia és a globalizáció címmel tartott előadást, amelyet kötetlen beszélgetés követett.

OAH HÍRLEVÉL

Országos Atomenergia Hivatal

2008. október – 11. évfolyam, 4. szám

NAÜ közgyűlés

50 éves a NEA

Következő NSG ülés Magyarországon

Fűtőelemek visszaszállítása

Nyílt nap az OAH-ban

10 éves a KNPA és az RHK Kft.

Az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény fontos alapelveket rögzít. Előírja a biztonsági követelmények betartásának elsődlegességét, valamint az egyének, a társadalom és a környezet hatóságos védelmének kötelezettségét. A törvény a radioaktív hulladékokkal külön fejezetben foglalkozik. Előírja, hogy a radioaktív hulladékok kezelését és elhelyezését annak a generációnak kell megoldania, amelynek haszna volt a hulladékok keletkezését előidéző technológiák alkalmazásából. Ennek a követelménynek a teljesítésére jött létre 1998. január 1-jével a Központi Nukleáris Pénzügyi Alap (KNPA), amelynek pénzügyi fedezetét az atomenergia összes hazai alkalmazójának, elsősorban a Paksi Atomerőműnek rendszeres befizetésekkel kell biztosítania.

A Központi Nukleáris Pénzügyi Alappal az Országos Atomenergia Hivatal felügyelő miniszter, jelenleg a közlekedési, hírközlési és energiaügyi miniszter rendelkezik, az Alap kezelője az Országos Atomenergia Hivatal. A radioaktív hulladékok kezelésével kapcsolatos feladatok végrehajtására 1998. június 2-án az OAH a Kormány felhatalmazásával alapította meg a Radioaktív Hulladékokat Kezelő Közhasznú Társaságot, amely 2008 januárjában Radioaktív Hulladékokat Kezelő Közhasznú Nonprofit Kft.-vé (RHK Kft.) alakult.

A KNPA elkülönített állami pénzalap, amely más célra nem használható fel. Pénzeszközeit kincstári egységes számlán, elkülönítetten kell nyilvántartani. Működésének szabályai kielégítik a nemzetközi elvárásokat, az Európai Bizottság húsz pontban megfogalmazott követelményrendszerét, és biztosítják, hogy az Alap felhasználása célszerűen, szakszerűen és átláthatóan történjék. Ez a záloga annak, hogy a társadalom is támogassa ezt a tevékenységet.

Az Alappal rendelkező miniszter által jóváhagyott közép- és hosszú távú terveknek és éves munkaprogramoknak megfelelően valósulnak meg a radioaktív hulladékok elhelyezését, a kiégett üzemanyag átmeneti tárolását és az atomerőmű leszerelését előkészítő programok és képződik a pénzügyi fedezet a jövőben jelentkező feladatokra, köztük a Paksi Atomerőmű leszerelésére. Az Alap elszámolási számlájának egyenlege 2007. december 31-én 114,5 Mrd Ft volt.

A Központi Nukleáris Pénzügyi Alap és a Radioaktív Hulladékokat Kezelő Kft. 2008. július 1-jén ünnepelte tizedik születésnapját. Az ünnepségre a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem dísztermében került sor.

Az ünnepség kezdetén a radioaktív hulladékok végleges elhelyezése és a kiégett fűtőelemek átmeneti és végleges elhelyezése érdekében az elmúlt 10 évben végzett tevékenységről készített filmet mu-

tattak be. Ezután *Hegyháti József*, az RHK Kft. ügyvezető igazgató köszöntőjében áttekintette az RHK Kft. előtt álló feladatokat. Beszélt a püspökszilágyi Radioaktív Hulladék Feldolgozó és Tároló biztonságos bővítéséről, a Kiegyezett Kazetták Átmeneti Tárolójának folyamatos bővítéséről, a Nemzeti Radioaktív Hulladék-tároló felszíni létesítményeinek küszöbön álló üzembe helyezéséről és a felszín alatti tárolók első kamráinak 2009-2010-ben történő kialakításáról. Tájékoztatást adott a kiégett fűtőelemek és a nagy aktivitású, illetve hosszú élettartamú radioaktív hulladékok végleges elhelyezésének előkészítését szolgáló felszín alatti kutató laboratórium helyének kijelöléséről a Nyugat-Mecsekben és a Paksi Atomerőmű leszerelésének előkészítéséről. Hangsúlyozta, hogy az eredményeket a szakmai szervezetek, szakértők és felügyelő bizottságok, valamint a hatóságok szoros együttműködésével érték el, de nem lehettek volna sikeresek az önkormányzati társulások, a lakosság támogatása nélkül.

Az ünnepi ülés résztvevői (az első sorban: Rónaky József, Szabó Pál, Hegyháti József, Maróthy László)

Rónaky József, az Országos Atomenergia Hivatal főigazgatója köszöntőjében visszapillantott a 90-es évek második felére, amikor a hazánkban végbement társadalmi-gazdasági átalakulás, a nemzetközi kötelezettségeink bővülése és nem utolsósorban a hatóságok szigorodó követelményei szükségessé tették az atomenergiával kapcsolatos jogszabályok korszerűsítését. Beszélt a KNPA és az RHK Kft.

létrejöttének körülményeiről, valamint az OAH-nak a radioaktív hulladékok kezelésével kapcsolatos feladatairól és eredményeiről.

Szabó Pál közlekedési, hírközlési és energiaügyi miniszter is hangsúlyozta, hogy a radioaktív hulladékok és a kiégett üzemanyag kezelésének megoldása szükséges előfeltétel az atomenergia alkalmazásának bővítéséhez, a Paksi Atomerőmű üzemidejének meghosszabbításához és új atomerőművi kapacitások létesítéséhez. Az Országgyűlés által elfogadott, 2008-2020 közötti időszakra vonatkozó energiapolitikai koncepció a Kormány feladatává teszi, hogy megkezdje az esetlegesen szükségessé váló, a jelenlegieket kiváltó új atomerőművi kapacitások döntés-előkészítő munkáit. Ennek a feladatnak a teljesítéséhez fejleszteni kell a nukleáris ipart, a szakemberképzést, és folytatni kell a radioaktív hulladékok és a kiégett üzemanyag kezelésével kapcsolatos sikeres tevékenységet.

Az ünnepség végén Média Díjat vehettek át azok az újságírók és szerkesztőségek, akik az elmúlt tíz évben tényszerű híradással segítettek elő a lakosság tájékoztatását a KNPA és az RHK Kft. tevékenységéről.

Czoch Árpádné
OAH főosztályvezető

NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉS

NAÜ közgyűlés

A Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (NAÜ) 2008. évi 52. közgyűlését 2008. szeptember 29. és október 4. között tartotta Bécsben. A közgyűlésen az Országos Atomenergia Hivatal és a Külügyminisztérium munkatársaiból álló magyar kormánydelegáció vett részt *Rónaky József*, az OAH főigazgatója vezetésével. A közgyűlésen minden eddiginél nagyobb hangsúlyt kapott a közel-keleti kérdések vitája. Nemesak az Arab Csoport nézetkülönbségei növekedtek, hanem az EU-n belüli megosztottság is még nyilvánvalóbbá vált. Az izraeli nukleáris képességről szóló határozat-tervezetről történő érdemi szavazást csak igen szoros többségű eljárási indítvánnyal sikerült megakadályozni. A politikai természetű vita hátráltatta és kis híján meg is akadályozta a közgyűlés szakmai határozatainak elfogadását.

A magyar felszólalás beszámolt a hazai nukleáris létesítményekkel kapcsolatos fejleményekről és tájékoztatta a közgyűlést az Országgyűlés által elfogadott 2008-2020 közötti energiapolitika nukleáris vonatkozásairól. A magyar delegáció OAH-s tagjai a közgyűlés kapcsán kétoldalú megbeszéléseket folytattak Románia és Horvátország küldött-ségével, valamint részt vettek a Cseh Köztársaság, Szlovákia és Szlovénia nukleáris-biztonsági hatósági képviselőivel tartott négyoldalú megbeszélésen. Az OAH főigazgatója magyarországi látogatásra hívta meg *Vajda Borbálát*, a román nukleáris biztonsági hatóság vezetőjét. A magyar delegáció tagjai részt vettek a közgyűléshez kapcsolódóan megrendezett tudományos tanácskozáson, valamint a nukleáris biztonságért felelős hatóságok vezetőinek szokásos találkozáján.

NEA Irányító Testületi ülés

Az OECD Nukleáris Energia Ügynökség (NEA) Irányító Testülete ez év október 16-17-én tartotta 117-ik ülését Párizsban. Az ülésen a NEA főigazgatója részletesen beszámolt a szervezet elmúlt félévi tevékenységéről, a Kínával, Oroszországgal és Indiával megkezdett párbeszéd alakulásáról. Az Irányító Testület elfogadta a NEA 2009-2010-re vonatkozó munkatervét és költségvetését. Az ülés alkalmat adott a NEA megalapítása 50. évfordulójának megünneplésére is. A NEA az 50. születésnapra elkészítette az „Atomenergia: Kitekintés” című kiadványt, amely reagál az OECD-országok többségében az atomenergia iránt megújult érdeklődésre. A Kitekintés, amely a legújabb adatokon és rendelkezésre álló statisztikákon alapul, 2050-ig szóló prognózisok felhasználásával ismerteti az atomenergia jövőbeli alkalmazására vonatkozó növekedési scenáriókat és ezek lehetséges következményeit. Az 50. évfordulóról megemlékező ünnepi ülészakon az OECD fűtitkára, a NAÜ főigazgatója és több tagország energetikáért felelős minisztere méltatta a szervezet kimagasló hozzájárulását az atomenergia békés célú felhasználásához. Úgy vélték, hogy az atomenergia iránt megújult érdeklődés további fontos feladatokat ró a szervezetre. Az ünnepség keretében kerekasztal megbeszélés foglalkozott a NEA-ra váró kihívásokkal, amelyek az új atomerőművek építésével kapcsolatban merülnek fel.

Szervezési értekezlet

A kiégett fűtőelemek kezelésének biztonságáról és a radioaktív hulladékok kezelésének biztonságáról szóló közös egyezmény keretében készítenđ nemzeti jelentések 2009 májusában tartandó felülvizsgálati értekezletének előkészítésére 2008. október 13-14. között szervezési értekezletre került sor Bécsben. Az értekezleten magyar részről *Koblínger László*, az OAH főigazgató-helyettese és *Csoch Árpádné*, az OAH főosztályvezetője vett részt. A szervezési értekezlet fontos feladata, hogy döntsön a felülvizsgálati értekezlet tisztségviselőiről. A jövő évi felülvizsgálati értekezlet elnöke a japán *Kunihisa Soda*, a két elnökhelyettes pedig az amerikai *Frank Marciniowski* és *Koblínger László* lett. A szervezési értekezleten eldöntötték, hogy a felülvizsgálati értekezlet 2009. május 11-től május 20-ig tart és hat ország-csoportban zajlik. Magyarország a hatodik ország-csoportba került Finnországgal, Kanadával, Oroszországgal, Írországgal, Kirgizisztánnal, Lengyelországgal és Tádzsikisztánnal együtt.

Az NRC elnöke Magyarországon

Az OAH főigazgatójának meghívására szeptember 22-24. között *Dale E. Klein*, az Amerikai Egyesült Államok Nukleáris Biztonsági Hatóságának (NRC) elnöke hivatalos látogatást tett Magyarországon.

Szeptember 23-án találkozott *Pálinkás Józseffel*, a Magyar Tudományos Akadémia elnökével, majd az Akadémia Könyvtártermében előadást tartott „Nukleáris reneszánsz” címmel és válaszolt a felmerülő kérdésekre. Ezt követően az OAH központjában megbeszélést folytatott az OAH vezetőivel. Szeptember 24-én Bátaapátiban megtekintette a Nemzeti Radioaktívhulladék-tároló felszíni és felszín alatti létesítményeit. A látogatás sajtótájékoztatóval zárult, amelyen a nemzetközi sajtó képviselői is részt vettek.

Folytatódik a RAMG

Az Európai Bizottság 1992-ben indította a RAMG programot a szovjet tervezésű atomreaktorokat üzemeltető országok hatóságainak nyújtott támogatás menedzselésére, amelyben az OAH is kapott EU-s támogatást. A RAMG keretében nyújtott támogatás az uniós taggá vált országok számára gyakorlatilag megszűnt. Az Európai Bizottság kezdeményezésére a RAMG programhoz hasonlóan támogatni kívánják az EU környezetében lévő, atomerőművet építeni szándékozó országok nukleáris biztonsági hatóságainak felkészülését. A nukleáris biztonsági együttműködés elősegítésére az EB cseh, görög, román és magyar szakértőkből álló csoportot kért fel a program menedzselésére. A támogató program előkészítése érdekében már ebben az évben fel kívánják venni a kapcsolatot Jordánia, Egyiptom és Marokkó nukleáris biztonsági hatóságaival. A programba az OAH szakértői is bekapcsolódnak, hogy tapasztalataik átadásával segítsék a nukleáris biztonsági hatóságok felkészülését az új atomerőmű építési program hatósági feladatainak ellátására.

Új INES-kézikönyv

A nemzetközi nukleáris esemény skála (INES) rendeltetése, hogy a lakosságot a nukleáris létesítmények által jelentett események, üzemzavarok és balesetek biztonsági jelentőségéről gyorsan lehesen tájékoztatni. A skála üzemzavaroknál három, baleseteknél négy szintet különböztet meg. A nemzeti INES-koordinátorok kétvénte megrendezett találkozáján, amelyet ebben az évben július 1-4. között tartottak Bécsben, a résztvevők jóváhagyták az új INES-kézikönyvet. A kézikönyv célja, hogy a skálába sorolás elveit és szabályait meghatározza. Az új kézikönyv kiadása 2009 első negyedében várható, de elektronikus formában már 2008 végére elérhető lesz. Az INES kézikönyv szerkezete átalakult, tagoltabbá és áttekinthetőbbé vált, az egyes fejezetek címei megváltoztak, tartalmuk kibővült. Az új kézikönyv legfontosabb erénye, hogy alkalmassá vált a szállítási és a sugárforrásokkal kapcsolatos esemény besorolására is. Ez újabb feladatokat jelent az OAH-nak, valamint a sugárvédelmi hatóságoknak. Az OAH felkérte az ÁNTSZ Országos Tisztifőorvosi Hivatalát, hogy dolgozza ki a munkahelyi sugárvédelemmel összefüggő rendkívüli események hazai besorolási rendszerét.

NSG-ülés

A NAÜ Kormányzótanács ülése 2008. augusztus 1-jén jóváhagyta az India és a NAÜ között létrejött kétoldalú biztosítéki egyezményt, amelyben India vállalta, hogy polgári célú nukleáris létesítményeit 2009 és 2014 között folyamatosan a NAÜ biztosítéki rendszer alá helyezi. A nukleáris export és import nemzetközi összehangolására létrejött Nukleáris Szállítók Csoportja (NSG) 2008. szeptember 6-án tartott ülésén megszavazta, hogy a csoporthoz csatlakozott országok Indiába történő nukleáris exportjuknál nem kötik ki feltételként a teljes körű NAÜ biztosítéki egyezmény megkötését. A döntést követően az OAH azonnal megtette a szükséges jogi lépéseket a vonatkozó hazai szabályozás módosítására. A jogszabály-módosítást követően, amely szerint az NSG által alkalmazott mentességek Magyarországra is vonatkoznak, a magyar nukleáris szállítók számára is megnyílnak az indiai piac.

Az NSG jövő évi plenáris ülése Budapesten lesz 2009. június 8-12 között. Az NSG elnökségi feladatait a 2009-2010-es időszakban Magyarország látja el. Ennek elősegítésére az ún. NSG-trojka tagjai lettünk, amely az NSG elmúlt időszakának dél-afrikai elnökségét, a jelenlegi német elnökséget és az új elnökséget jelenti. A NAÜ szeptemberi közgyűlése alatt az NSG-trojka több országgal tartott konzultatív üléseket (Egyiptom, Indonézia, Malajzia, Szingapúr, Izrael és Pakisztán). Az üléseken részt vevő magyar delegációt *Zanathyné Martin Györgyi* vezette, akit az OAH képviselője, *Horváth Kristóf* főosztályvezető segített szakmai kérdésekben. A budapesti plenáris ülés előkészítésére munkacsoport alakult a Külügyminisztérium, az OAH és a Magyar Kereskedelmi Ellenőrzési Hivatal (MKEH) részvételével.

Az Országgyűlés elfogadta a fizikai védelmi egyezmény módosítását

A Parlament 2008. október 13-án 371 igen szavazattal (1 tartózkodás mellett) elfogadta a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (NAÜ) keretében 1979-ben létrejött, és az 1987. évi 8. törvényerejű rendelettel kihirdetett nukleáris anyagok fizikai védelméről szóló Egyezménynek a NAÜ által szervezett diplomáciai konferencia keretében, 2005. július 8-án aláírt módosítását. Magyarország 1980-ban írta alá a nukleáris anyagok fizikai védelméről szóló Egyezményt. A nukleáris anyagok illegális kereskedelmével és a terrorizmussal kapcsolatos veszélyek erősödése, valamint a védelmi technika fejlődése szükségessé tették az Egyezmény módosítását és a nukleáris anyagok fizikai védelmének szigorúbb szabályozását. A módosítással az egyezmény kiterjed a nukleáris anyagokkal történő műveletek teljes körére (előállítás, felhasználás, raktározás, szállítás) és a nukleáris létesítmények szabotázs elleni védelmére. A módosítás révén nagyobb szerepet kap a nemzetközi együttműködés és bővül az Egyezmény hatálya alá eső büntetendő cselekmények köre. A módosítás szövegét a 2008. évi LXII. törvény tartalmazza.

Nemzetközi biztosítéki felügyelők képzése Magyarországon

A magyar támogató program keretében 2008. szeptember 8. és 12. között a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (NAÜ) és az OAH közösen szervezett egyhetes képzést Magyarországon a NAÜ biztosítéki felügyelői részére. A képzés célja az integrált biztosítéki ellenőrzés elveinek a gyakorlatban történő megismerése és a nemzetközi helyszíni ellenőrzési tevékenységek Kiegészítő Jegyzéknyv szerinti gyakorlása volt. A tanfolyam során a 8 nemzetközi ellenőr a magyar nukleáris létesítményekben gyakorolta a biztosítéki rendszerrel kapcsolatos speciális ellenőrzési tevékenységeket (telephely-ellenőrzés műhold-felvétele alapján, nukleáris üzemanyag ciklussal összefüggő tevékenységek ellenőrzése, környezeti mintavétel, be nem jelentett ellenőrzés technikai lebonyolítása). A helyszíni ellenőrzési gyakorlatokat Pécs-Kövágószőlőson, az egykori mecseki uránbánya területén, a Paksi Atomerőmű Zrt. területén, az Izotóp Intézet Kft. épületeiben, a BME Oktatóreaktorában, az MTA Izotópkutató Intézetének és KFKI Atomenergia Kutatóintézetének csillebércei telephelyén tartották.

HATÓSÁGI TEVÉKENYSÉG

A hazai nukleáris létesítmények tevékenységének hatósági értékelése

A korábbi évekhez hasonlóan az OAH 2008-ban is értékelte a Paksi Atomerőmű, a Kiégett Kazetták Átmeneti Tárolója, a BME Nukleáris Technikai Intézet Oktatóreaktora és a Budapesti Kutatóreaktor 2007. évi tevékenységét. Az értékelés fő területeit a biztonsági teljesítménymutatók (az egyenletes üzemeltetés, az üzemeltetési kockázat és a biztonság iránti elkötelezettség jellemzői), valamint a biztonságot érintő események és az ellenőrzések tapasztalatai jelentik. Az értékelés legfontosabb megállapítása az volt, hogy a létesítmények működése 2007-ben is megfelelt az előírásoknak. Bár az egyes részterületek és jellemzőik változtak, a minősítés összképe csak kisebb mértékben módosult az előző évihez képest. A nem megfelelő irányú változások módosítása érdekében intézkedési tervek készültek.

Üzemeltetési engedély a növelt teljesítményű I. blokkra

Az OAH 2005 novemberében elvi átalakítási engedélyt adott a Paksi Atomerőmű blokkjai teljesítménynövelésére. Az I. blokkon a teljesítmény növeléséhez szükséges átalakítások elvégzését az OAH 2007-ben engedélyezte, s a blokk 2007 augusztusa óta az érvényes Nukleáris Biztonsági Szabályzat (NBSZ) szerinti próbüzemi állapotban, növelt teljesítménnyel üzemel. A próbäüzem során nem történt olyan esemény vagy meghibásodás, amely a teljesítménynövelésre visszavezethető vagy azzal összefüggésbe hozható lenne. Az NBSZ követelményeinek megfelelően az OAH az elvi átalakítási engedélyben előírta a blokk üzemeltetési engedélyének megújítását. Az engedélyezési eljárásba az OAH szakhatóságként bevonta az ÁNTSZ Országos Tisztifőorvosi Hivatalát, a Dél-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőséget, az Országos Rendőrfőkap-

tánság Rendészeti Főigazgatóság Igazgatásrendészeti Főosztályát, Paks Város Hivatásos Önkormányzati Tűzoltóságát és a Tolna Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságot, s az eljárás eredményeképpen kiadta a reaktor megemelt névleges hőteljesítményére (1485 MW) szóló üzemeltetési engedélyt. (Ezzel a reaktor névleges villamos teljesítménye 500 MW-ra emelkedett). Az engedély – a korábbi engedély érvényességének időpontjáig – 2008 végéig érvényes. Meghosszabbítását az OAH az Időszakos Biztonsági Felülvizsgálat hatósági értékelésének eredményére alapozva külön eljárásban engedélyezi, ez azonban nem terjedhet túl 2012-nél, a tervezés során figyelembe vett üzemeltetési időtartam végénél. 2012 után a Paksi Atomerőmű Zrt. csak új üzemeltetési engedély birtokában üzemeltetheti a blokkot.

Kutatóreaktori fűtőelemek visszaszállítása

Az Amerikai Egyesült Államok által finanszírozott Globális Fenyegtettség Csökkentését célzó Kezdeményezés keretében az Orosz Föderáció együttműködik a világ különböző pontjain üzemelő kutatóreaktorokból származó, kiégett, orosz eredetű fűtőelemeknek az oroszországi Majakba történő visszaszállításában. A Kezdeményezés keretében történt eddigi visszaszállítások legnagyobb mennyiségű tételeként, szeptember közepén a KFKI Atomenergia Kutatóintézetből 154,5 kg nagydúsítású uránt tartalmazó kiégett fűtőelem szállítmány indult több mint egy hónapos útra. A szállítmányt rövid közúti szakasz után, Budapest határában vasútra, majd a szlovéniai Koper kikötőjében egy speciális kiképzésű teherhajóra rakták. Innen a Földközi-tengeren, a La Manche-csatornán, az Északi- és a Norvég-tengeren át, közel három hét alatt Murmanszk kikötőjébe érkezett, ahol ismét vasútra rakták, majd folytatta útját Majakig.

A fűtőelemeket a KFKI Atomenergia Kutatóintézetben – folyamatos nemzetközi ellenőrzés mellett – több hetes munkával, 13 darab, egyenként közel nyolc tonnás, tartalmát súlyos baleseti behatások esetén is megtartó, cseh gyártmányú konténerbe töltötték. A konténe- rekből és a fűtőelemekből kialakított csomagok viselkedését a különböző normál és baleseti szállítási helyzetekben az MTA Izotópkutató Intézet Konténer Bizottságának szakértői véleményezték. Az MTA Izotópkutató Intézet által kiadott szakvéleményt, valamint a korábban, az illetékes cseh és orosz nemzeti hatóságok által lefolytatott – a gyártó által elvégzett teszteket is figyelembe vevő – engedélyezési eljárások eredményeit áttekintve, az Országos Atomenergia Hivatal 2007 novemberében jóváhagyta a csomag mintájára vonatkozó engedélyokiratot, amely igazolja a veszélyes anyagok nemzetközi közúti, vasúti és tengeri szállítását szabályozó egyezmények előírásainak való megfeleléseit.

Üzemidő-hosszabbítási program

A Paksi Atomerőmű tervezett üzemidején túli üzemeltetésének engedélyezéséhez a Paksi Atomerőmű Zrt.-nek be kell nyújtania az OAH-hoz azt a programot, amelyben számba veszik az üzemidő húszéves meghosszabbításának műszaki és szervezési feltételeit, valamint az ezekből következően elvégzendő teendőket. A programnak foglalkoznia kell az erőmű minden technológiai alrendszerével. A programot 2008. december közepéig be kell nyújtani ahhoz, hogy az OAH szakemberei időben el tudják azt bírálni. A program teljességének és megfeleléségének elbírálása a közeljövő legnagyobb kihívása az OAH számára. A feladat tervszerű és szervezett elvégzése érdekében az OAH projektet indított, amelyben az OAH Nukleáris Biztonsági Igazgatóság felügyelői állományának több mint 80%-a vesz részt. A projekt jelenleg előkészítési fázisban van: el kell készíteni a projektindító dokumentumokat, meg kell határozni a résztvevőket, s a főbb feladatok szerint csoportba kell osztani őket. Ki kell dolgozni az elbírálás munkamódszerét és meg kell határozni a dokumentációs feltételeket. Az előkészítő munkát megkönnyítendő a Paksi Atomerőmű az OAH rendelkezésére bocsátotta az üzemidő-hosszabbítási program egy előzetes, munkaközi verzióját.

RADIOAKTÍV HULLADÉK-TÁROLÁS

2008 őszére fontos mérföldkőhöz érkezett az atomerőművi kis- és közepes aktivitású radioaktív hulladékok elhelyezésének több mint másfél évtizede megkezdett programja. Az év első felében sikere-